



# LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

## PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJĄ

2021 m. rugsėjo 28 d. Nr. 4D-2021/1- 866  
Vilnius

### SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje gautas X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundas dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – Ministerija arba Teisingumo ministerija) pareigūnų galimai netinkamų veiksmų (neveikimo), susijusių su priteistos žalos išmokėjimu grynaisiais pinigais.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „2021m. gegužės 27d. teismo sprendimu civilinėje byloje Nr. e2A-10-614/2021 man iš Ministerijos priteista 2000 Eur dydžio neturtinė žala. Asmeninės sąskaitos banke neturiu. 2021-06-04 pareiškimu (toliau vadinama – Prašymas) prašiau Ministerijos kanclerės išmokėti man neturtinę žalą grynais pinigais. Pareiškime nurodžiau, kad banko sąskaitos atitarymas karantino sąlygomis yra pernelyg sudėtingas, banko kortelės ir kodų generatoriaus gavimas, su tuo susiję banko paslaugų mokesčiai, sąskaitos administravimo ir pinigų išgryninimo mokesčiai bendroje sumoje gali siekti daugiau kaip 100 Eur, vien tik neturtinės žalos sumos pervedimas į asmeninę sąskaitą šiuo atveju man būtų nuostolingas, t. y. neatitiktų ekonomiškumo ir protingumo principo“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „2021-06-18 raštu [...] Ministerijos kanclerė atsisakė man išmokėti 2000 Eur dydžio įsiskolinimo sumą grynais pinigais. Minėtame rašte kanclerė duodama man neteisėtą nurodymą atsidaryti banke sąskaitą, tuo versdama mane prieš savo valią atlikti man nuostolingus veiksmus, suvaržė mano veiksmų laisvę (BK 148 str.). 2021-06-18 padaviau skundą (toliau vadinama – Skundas) Ministerijai, prašydamas panaikinti 2021-06-18 Ministerijos kanclerės raštą ir išmokėti man grynais pinigais įsiskolinimą. 2021-06-29 gavau Ministerijos nepasirašytą raštą-atsakymą „Dėl Jūsų skundo“, kuris tyčia suformuluotas painiai, kad neaišku, koku pagrindu atsisakyta man grynais pinigais išmokėti priteistą žalą. Kiek pavyko suprasti iš rašto turinio, nauja teisingumo ministrė absurdiškai siūlo man kreiptis į teismą tam, kad iš Ministerijos pakartotinai prisiteisčiau kasacinio teismo priteistą žalą.“

3. Pareiškėjas prašo Seimo kontrolierių: „ištirti, koku pagrindu Ministerija vengia vykdyti teismo sprendimą ir nustatyti, kokia valstybės įstaiga turi pareigą išmokėti grynais pinigais man priteistą žalą, kadangi jokia valstybės institucija neturi teisės man duoti nurodymo atsidaryti sąskaitą banke.“

4. Iš Skundo tyrimui pateiktų dokumentų nustatyta:

4.1. Ministerija 2021-06-18 raštu informavo:

„Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo 2 straipsnio

6 dalyje įtvirtinta, kad priteista žala gali būti pervedama tik į žalą patyrusio asmens asmeninę mokėjimo sąskaitą arba, jei žalą patyręs asmuo yra suimtas ar atlieka laisvės atėmimo bausmę, lėšos gali būti pervedamos į laisvės atėmimo vietos įstaigos administruojamą šio asmens asmeninę sąskaitą.

Kadangi priteista žala gali būti pervedama tik į asmeninę mokėjimo sąskaitą, prašome nurodyti asmeninės mokėjimo sąskaitos rekvizitus bei kartu pateikti asmeninės mokėjimo sąskaitos turėjimą patvirtinančius dokumentus (finansų įstaigos sąskaitos sutarties kopiją arba pažymą iš finansų įstaigos apie Jūsų vardu atidarytą sąskaitą ir jos numerį, ar kitus duomenis). Pažymime, kad to neatlikus, Teisingumo ministerija negalės įvykdyti teismo sprendimo.“

Pareiškėjui išaiškinta apskundimo tvarka.

4.2. Ministerija 2021-06-28 raštu informavo:

„Teisingumo ministerija išnaginėjusi Jūsų skundą pažymi, kad Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta nuostata, kad priteista žala gali būti pervedama *tik į žalą patyrusio asmens asmeninę mokėjimo sąskaitą* arba, jei žalą patyręs asmuo yra suimtas ar atlieka laisvės atėmimo bausmę, lėšos gali būti pervedamos į laisvės atėmimo vietos įstaigos administruojamą šio asmens asmeninę sąskaitą. Nors minėtame įstatyme nenumatytas žalos atlyginimo išmokėjimas grynaisiais pinigais, tačiau teisę į žalos atlyginimą Jūs galite realizuoti pateikiant prašymą priteistą žalos atlyginimą pervedsti į asmeninę sąskaitą kartu pateikiant asmeninės mokėjimo sąskaitos turėjimą patvirtinančius dokumentus (finansų įstaigos sąskaitos sutarties kopiją arba pažymą iš finansų įstaigos apie Jūsų vardu atidarytą sąskaitą ir jos numerį, ar kitus duomenis).

Taip pat pažymime, kad Teisingumo ministerijos kanclerės rašte Nr. (1.34Mr) 7R-3452 išdėstyta informacija apie teisės aktais nustatytą tvarką teismo priteistą žalos atlyginimą išmokėti pervedant į asmeninę pareiškėjo sąskaitą neprieštarauja Jūsų skunde nurodytam Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 13 straipsniui bei Jūsų paminėtam efektyviam žalos atlyginimui. Akcentuotina, kad Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo 2 straipsnio 3 dalis įgyvendina minėtą efektyvaus žalos atlyginimo principą bei Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 13 straipsniu ginamą veiksmingos teisinės gynybos valstybinėse institucijose principą, Teisingumo ministerijai teismo sprendimus dėl priteistos žalos atlyginimo įvykdant ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo jų gavimo dienos. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad nėra teisinio pagrindo naikinti 2021 m. birželio 18 d. Teisingumo ministerijos kanclerės rašto Nr. (1.34Mr) 7R-3452.“

Pareiškėjui išaiškinta apskundimo tvarka.

## TYRIMAS IR IŠVADOS

5. Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Ministeriją, Lietuvos Respublikos finansų ministeriją (toliau vadinama – Finansų ministerija), prašydamas pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į klausimus.

### *Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės*

6. Ministerija Seimo kontrolierių informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, iš kurių nustatyta:

6.1. „Ministerija 2021 m. birželio 4 d. gavo Pareiškėjo prašymą įvykdyti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gegužės 27 d. sprendimą civilinėje byloje Nr. e2A-10-614/2021 ir išmokėti jam 2000 Eur neturtinės žalos atlyginimą grynais pinigais. Šis Pareiškėjo prašymas 2021 m. birželio 4 d. užregistruotas Ministerijos dokumentų valdymo ir registravimo sistemoje

„Avilyje“ (registracijos Nr. 3R-1587) ir nukreiptas nagrinėti Finansų ir žalos atlyginimo skyriaus laikinai einančiai vedėjos pareigas S. K. Paminėtina, kad S. K. 2021 m. birželio 17 d. šį Pareiškėjo prašymą „Avilyje“ nukreipė nagrinėti Finansų ir žalos atlyginimo skyriaus patarėjui A. B..

Pastebėtina, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo (toliau - Įstatymas) 2 straipsnio 6 dalimi, priteista žala gali būti pervedama tik į žalą patyrusio asmens asmeninę mokėjimo sąskaitą arba, jei žalą patyręs asmuo yra suimtas ar atlieka laisvės atėmimo bausmę, lėšos gali būti pervedamos į laisvės atėmimo vietos įstaigos administruojamą šio asmens asmeninę sąskaitą.

Atsižvelgdama į tai, Teisingumo ministerija 2021 m. birželio 18 d. raštu Nr. (1.34Mr) 7R-3452 „Dėl priteistos žalos pervedimo (t. proc. Nr. 2-68-3-40210-2016-5)“ informavo Pareiškėją, kad priteista žala gali būti pervedama tik į asmeninę mokėjimo sąskaitą, todėl prašė Pareiškėjo nurodyti asmeninės mokėjimo sąskaitos rekvizitus bei kartu pateikti asmeninės mokėjimo sąskaitos turėjimą patvirtinančius dokumentus (finansų įstaigos sąskaitos sutarties kopiją arba pažymą iš finansų įstaigos apie Pareiškėjo vardu atidarytą sąskaitą ir jos numerį, ar kitus duomenis), nes to neatlikus, Teisingumo ministerija negalės įvykdyti prašymo.“

6.2. „Pareiškėjas 2021 m. birželio 18 d. (penktadienį 17 val. 46 min., po darbo valandų) pateikė skundą Ministerijai, kuriame prašė panaikinti Teisingumo ministerijos kanclerės pasirašytą 2021 m. birželio 18 d. raštą Nr. (1.34Mr) 7R-3452 „Dėl priteistos žalos pervedimo (t. proc. Nr. 2-68-3-40210-2016-5)“ bei prašė išmokėti Pareiškėjui 2000 Eur žalą grynais pinigais. Šis Pareiškėjo skundas „Avilyje“ užregistruotas sekančią darbo dieną 2021 m. birželio 21 d. (pirmadienį) (registracijos numeris 3R-1757) ir nukreiptas nagrinėti Finansų ir žalos atlyginimo skyriaus patarėjai S. K.

Teisingumo ministerija 2021 m. birželio 28 d. raštu Nr. (1.23Mr) 7R-3620 „Dėl Jūsų skundo“, pasirašytu teisingumo ministrės, informavo Pareiškėją, kad Įstatyme nenumatytas žalos atlyginimo išmokėjimas grynaisiais pinigais, tačiau nurodė, kad teisę į žalos atlyginimą Pareiškėjas gali realizuoti pateikiant prašymą priteistą žalos atlyginimą perversi į asmeninę sąskaitą kartu pateikiant asmeninės mokėjimo sąskaitos turėjimą patvirtinančius dokumentus (finansų įstaigos sąskaitos sutarties kopiją arba pažymą iš finansų įstaigos apie Pareiškėjo vardu atidarytą sąskaitą ir jos numerį ar kitus duomenis). Taip pat Teisingumo ministerija pažymėjo, kad teisės aktais nustatyta tvarka teismo priteistos žalos atlyginimą išmokėti pervedant į asmeninę Pareiškėjo sąskaitą neprieštarauja Pareiškėjo skunde nurodytam Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 13 straipsniui bei Pareiškėjo paminėtam efektyviam žalos atlyginimui.“

6.3. „Įstatymo 2 straipsnio 1 dalis numato, kad Lietuvos Respublikos valstybės biudžete kasmet numatomi asignavimai žalai, atsiradusiai dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo ar teismo neteisėtų veiksmų (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.272 straipsnis), taip pat dėl kitų valstybės valdžios institucijų neteisėtų veiksmų (aktų) (CK 6.271 straipsnis), atlyginti, išskyrus šio straipsnio 7 ir 8 dalyse numatytus atvejus. Šių asignavimų valdytojas yra Teisingumo ministerija. Remiantis Įstatymo 2 straipsnio 2 dalies 1 punktu, iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų asignavimų, išskyrus šio straipsnio 7 ir 8 dalyse numatytus atvejus, Teisingumo ministerija vykdo teismo sprendimus dėl žalos, atsiradusios dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo ar teismo arba kitų valstybės valdžios institucijų neteisėtų veiksmų (aktų), atlyginimo. Pagal Įstatymo 2 straipsnio 3 dalį teismo sprendimus Teisingumo ministerija turi įvykdyti ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo jų gavimo. Remiantis Įstatymo 2 straipsnio 6 dalimi, vykdant šio straipsnio 2 dalyje nurodytus dokumentus, lėšos iš šio straipsnio 1 dalyje numatytų asignavimų pervedamos į žalą patyrusio asmens asmeninę mokėjimo sąskaitą. Jeigu žalą patyręs asmuo yra suimtas ar atlieka laisvės atėmimo bausmę, lėšos gali būti pervedamos į laisvės atėmimo vietos įstaigos administruojamą šio asmens asmeninę sąskaitą. Dėl šio straipsnio 2 dalyje nurodytų dokumentų priverstinio vykdymo asmuo gali kreiptis, jeigu Teisingumo ministerija pagal asmens prašymą lėšas perversi į jo asmeninę mokėjimo sąskaitą arba laisvės atėmimo vietos įstaigos administruojamą jo asmeninę sąskaitą šių dokumentų neįvykdė per šio straipsnio 3, 4 ir 5 dalyse

nustatytus terminus.“

6.4. „Atkreipiame dėmesį, kad pagal teismų praktiką (žr. Vilniaus apygardos administracinio teismo 2014 m. rugpjūčio 8 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I-7066-968/2014; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. balandžio 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A- 696-492/2015) yra nurodyta, kad prašymams dėl teismo sprendimų vykdymo netaikoma Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme ir Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintų Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių (toliau – Prašymų nagrinėjimo Taisyklės) įtvirtinta prašymų nagrinėjimo tvarka. Tokiais atvejais taikoma anksčiau nurodytame specialiaame Įstatyme numatyta tvarka.“

6.5. „Teisingumo ministerija dėl Pareiškėjo prašymo įvykdyti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gegužės 27 d. sprendimą civilinėje byloje Nr. e2A-10-614/2021 ir išmokėti jam 2000 Eur neturtinės žalos atlyginimą grynais pinigais, vadovavosi Įstatymo normomis, o ne Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis. Taigi, Teisingumo ministerija ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo prašymo gavimo priteistą sumą turi pervesti į Pareiškėjo nurodytą asmeninę mokėjimo sąskaitą arba laisvės atėmimo vietos įstaigos administruojamą Pareiškėjo asmeninę sąskaitą, o **3 mėnesių terminas turi būti pradedamas skaičiuoti nuo tinkamai pateikto prašymo pateikimo.**

Net ir tuo atveju, jei būtų laikoma, kad atskiriems veiksams ar skundų nagrinėjimui *mutatis mutandis* taikytinos Viešojo administravimo įstatymo nuostatos, nagrinėjamu atveju Teisingumo ministerija veikė operatyviai.“

6.6. „Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1998 m. liepos 9 d. nutarimu Nr. 851 patvirtino Teisingumo ministerijos nuostatus (toliau – Nuostatai). Nuostatų 8 punktas nustato Teisingumo ministerijos atliekamas funkcijas (8.1–8.39 papunkčiai). Nuostatų 8.35 papunktyje nurodyta, jog viena iš Teisingumo ministerijos funkcijų yra teisės aktų nustatyta tvarka nagrinėti asmenų prašymus ir skundus, priskirtinus Teisingumo ministerijos kompetencijai, imtis priemonių, kad būtų atsakyta į juose keliamus klausimus. Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 1 dalimi nustatyta, jog asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. [...] Vadovaujantis Prašymų nagrinėjimo taisyklėmis, teisingumo ministras 2008 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. 1R-475 patvirtino Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijoje taisykles. Pagal šių taisyklių 34 punktą prašymai, išskyrus tuos, į kuriuos, nepažeidžiant besikreipiančio ir kitų asmenų institucijos interesų, galima atsakyti tuoj pat, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo užregistravimo Teisingumo ministerijoje, o pagal šių taisyklių 48 punktą atsakymai į prašymą parengiami atsižvelgiant į jo turinį.“

6.7. „Teisingumo ministerija, atsižvelgdama į Pareiškėjo 2021 m. birželio 4 d. prašymo turinį, atsakė Pareiškėjui 2021 m. birželio 18 d. raštu Nr. (1.34Mr) 7R-3452 „Dėl priteistos žalos pervedimo (t. proc. Nr. 2-68-3-40210-2016-5)“, t. y. per 14 dienų. Taip pat atsižvelgdama į Pareiškėjo 2021 m. birželio 18 d. (užregistruoto „Avilyje“ 2021 m. birželio 21 d.) pateikto skundo turinį, kuriuo Pareiškėjas prašė panaikinti Teisingumo ministerijos kanclerės pasirašytą 2021 m. birželio 18 d. raštą Nr. (1.34Mr) 7R-3452 „Dėl priteistos žalos pervedimo (t. proc. Nr. 2-68-3-40210-2016-5)“ bei prašė išmokėti Pareiškėjui grynais pinigais 2000 Eur dydžio žalą, Teisingumo ministerija atsakė 2021 m. birželio 28 d. raštu Nr. (1.23Mr) 7R-3620 „Dėl Jūsų skundo“, t. y. per 10 dienų.“

6.8. „[...] iki 2015 m. liepos 1 d. buvo numatyta galimybė lėšas iš Įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje numatytų asignavimų pervesti į asmens nurodytą sąskaitą banke arba jo pageidavimu išmokėti grynais pinigais.

Atlyginant žalą iš šių asignavimų buvo pastebėta, kad kai kuriais atvejais asmenys, kuriems buvo priteista žala, turi finansinių prievolių valstybei ar privatiems fiziniams ir juridiniams asmenims (baudos, žalos atlyginimas nuo nusikaltimų nukentėjusiems asmenims ir kt.), kurių išieškojimas yra pradėtas vykdyti priverstine tvarka. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas nedraudžia nukreipti išieškojimo į žalos, patirtos dėl netinkamų kalinimo sąlygų ar kitų

valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimą, todėl asmenys, siekdami išvengti priteistų sumų arešto, prašymuose dėl teismo sprendimo vykdymo dažnai nurodė ne savo asmeninę ar laisvės atėmimo įstaigos, o trečiųjų asmenų (artimųjų, draugų ir kt.) banko sąskaitą arba prašė išmokėti grynais pinigais. Tokiu būdu priteistas žalos atlyginimas buvo pervedamas į kitą nurodytą banko sąskaitą arba išmokamas grynais pinigais, o turimas asmens įsiskolinimas nebuvo padengiamas. Taigi, iki 2015 m. liepos 1 d. galiojantis teisinis reguliavimas nepakankamai efektyviai užtikrino nuo nusikaltimų nukentėjusių asmenų ir kitų kreditorių teisėtų interesų ir lūkesčių apsaugą, todėl atsisakyta galimybės pervedi žalą į bet kurią asmens nurodytą sąskaitą ar ją išmokėti grynais pinigais.

Siekiant užkirsti kelią vengimui įvykdyti turimas pinigines prievoles, nuo 2015 m. liepos 1 d. galiojančiame Įstatyme nustatyta, kad, vykdant teismo sprendimus dėl žalos priteisimo, lėšos iš Teisingumo ministerijai skiriamų asignavimų būtų pervedamos tik į kreditoriaus asmeninę sąskaitą kredito įstaigoje arba, jeigu asmuo yra suimtas ar atlieka laisvės atėmimo bausmę, į asmeninę sąskaitą laisvės atėmimo vietos įstaigoje. Tokiu būdu apribota galimybė nuslėpti lėšas nuo valstybės ar kitų kreditorių naudai vykdomo išieškojimo. [...].“

7. Finansų ministerija Seimo kontrolierių informavo, pateikė paaiškinimus, iš kurių nustatyta:

7.1. „[...] atkreipiame dėmesį, kad nors finansų įstaigos, besivadovaudamos Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta ūkinės veiklos laisve, turi teisę pačios nusistatyti teikiamų paslaugų kainodarą, tačiau pagal Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 72 ir 73 straipsnius bankai ir kredito unijos privalo suteikti galimybę visų būtinausių mokėjimo paslaugų krepšelį gauti už ne didesnę kainą kaip 1,45 Eur, nepasiturintiems gyventojams – 0,72 Eur per mėnesį. Tokia kaina nustatyta pagal Lietuvos banko patvirtintą metodiką. Nustatyta krepšelio kainos viršutinė riba kasmet peržiūrima, nurodytas dydis galioja nuo 2021 m. sausio 1 d.

Šiuo metu pagrindinės mokėjimo sąskaitos krepšelio kaina praktikoje vartotojams varijuoja nuo 0,00 Eur iki 1,45 Eur, o nepasiturintiems – nuo 0,00 Eur iki 0,72 Eur. Vartotojai gali laisvai pasirinkti naudotis pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugų krepšeliu. Pagrindinės mokėjimo sąskaitos krepšelį sudaro šios paslaugos: 1) mokėjimo sąskaitos atidarymas, tvarkymas ir uždarymas, taip pat šioms operacijoms vykdyti reikalingos paslaugos; 2) lėšų įmokėjimas ir gaunamų mokėjimų įskaitymas į mokėjimo sąskaitą, taip pat šioms mokėjimo operacijoms vykdyti reikalingos paslaugos; 3) grynųjų pinigų išėmimas iš mokėjimo sąskaitos valstybėse narėse klientų aptarnavimo vietose arba iš bankomatų įstaigos darbo arba ne darbo laiku, taip pat šiai mokėjimo operacijai vykdyti reikalingos paslaugos; 4) mokėjimo operacijos naudojant mokėjimo kortelę, įskaitant mokėjimus internetu; 5) klientų aptarnavimo vietose ir (arba) įstaigos internetinėmis priemonėmis atliekamų kredito pervedimų, įskaitant periodinio pervedimo nurodymus, vykdymas valstybėse narėse; 6) mokėjimo priemonių, įskaitant mokėjimo kortelę, išdavimas; 7) tiesioginio debeto operacijos. Kitoms paslaugoms, kurios nėra įtrauktos į pagrindinės mokėjimo sąskaitos krepšelį, gali būti taikomi mokėjimo paslaugų teikėjų nustatyti įkainiai.“

7.2. „[...] vartotojai priimtinausią pagrindinės mokėjimo sąskaitos krepšelio paslaugos teikėją gali rasti Lietuvos banko interneto svetainėje, kurioje gali palyginti finansų įstaigų teikiamų pagrindinės mokėjimo paslaugos krepšelių įkainius tam, kad galėtų pasirinkti jiems tinkamiausią paslaugų teikėją, kurio teikiamos paslaugos atitiktų vartotojo lūkesčius ir kainą.“

7.3. „Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymas nurodo, kad priteistas žalos atlyginimas gali būti pervedamas tik į žalą patyrusio asmens asmeninę mokėjimo sąskaitą, t. y. nenurodoma, kad žala turi būti pervedta į mokėjimo sąskaitą, kuri turi būti banke. Todėl žalą patyrę asmenys, o šiuo atveju – Pareiškėjas, turi teisę nurodyti asmeninę mokėjimo sąskaitą, kuri gali būti ir kitose finansų įstaigose, pavyzdžiui, kredito unijoje ar elektroninių pinigų įstaigoje.“

7.4. „Pareiškėjas taip pat nurodo, kad banko sąskaitos atidarymas karantino sąlygomis buvo pernelyg sudėtingas. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikoje galiojant paskelbtam karantinui, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 4 d. nutarime Nr. 1226 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ buvo nustatyta, kad finansinių paslaugų teikimas yra leidžiamas, tačiau turi būti užtikrinti visi higienos ir saugumo normų reikalavimai, teikiant kontaktines paslaugas. Bankai ir kitos finansų įstaigos viso karantino metu teikė kontaktines finansines paslaugas, tačiau ribojo aptarnaujamų klientų skaičių vienu metu, nurodydami, kad reikalinga išankstinė registracija. Bankų klientai taip pat buvo raginami gauti jiems reikiamas paslaugas interneto banke, pavyzdžiui, pateikiant prašymus dėl kredito gavimo ar naujos mokėjimo kortelės išdavimo. Pastebėtina, kad bankai karantino metu sudarė galimybę su naujais klientais sudaryti sutartis ne tik fiziškai atvykus klientui į banką, bet ir nuotoliniu būdu.“

7.5. „Juridinių asmenų mokėjimo būdai gali būti nustatyti konkrečius teisinius santykius reglamentuojančiuose įstatymuose ir poįstatyminiuose teisės aktuose. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.929 straipsnio 1 dalis numato, kad atsiskaitymai, kai dalyvauja fizinis asmuo, kuris nesiverčia ūkine komercine veikla, gali būti atliekami grynaisiais pinigais, neribojant sumos, arba negrynaisiais pinigais. Tačiau ši Lietuvos Respublikos civilinio kodekso norma laikytina bendrąja, kadangi atsiskaitymams dėl žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, yra taikoma specialioji norma, numatyta Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatyme. Šio įstatymo 2 straipsnyje nustatyta, kad atsiskaitymai dėl žalos atlyginimo yra vykdomi tik pervedant lėšas į asmens asmeninę mokėjimo sąskaitą, t. y. negrynaisiais pinigais.“

7.6. „Svarstant klausimą, ar mokėjimo grynaisiais pinigais galimybė galėtų būti nustatyta, siūlytume atkreipti dėmesį į kai kuriuos aspektus, įskaitant panašius klausimus nagrinėjusio Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) sprendime išdėstytus argumentus. ESTT 2021 m. sausio 26 d. priėmė sprendimą sujungtose bylose C-422/19 ir C-423/19, kuriuo nusprendė, kad SESV 128 straipsnio 1 dalies trečias sakinytis, Protokolo (Nr. 4) dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto 16 straipsnio pirmos pastraipos trečias sakinytis ir 1998 m. gegužės 3 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 974/98 dėl euro įvedimo 10 straipsnio antras sakinytis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, nenumatančios galimybės įvykdyti viešosios valdžios institucijų nustatytą mokėjimo prievolę eurų banknotais, su sąlyga, kad, pirma, šiomis nuostatomis nesiekama nustatyti šių banknotų, kaip teisėtos mokėjimo priemonės, statuso teisinio režimo ir jos nesukelia tokio poveikio, antra, dėl jų nei teisiškai, nei faktiškai neatsisakoma šių banknotų, pavyzdžiui, iš esmės apribojant galimybę įvykdyti mokėjimo prievolę grynaisiais pinigais, trečia, jos buvo priimtos atsižvelgiant į visuomenines priežastis, ketvirta, dėl šiose nuostatose įtvirtinto apribojimo mokėti grynaisiais galima pasiekti nustatytą viešojo intereso tikslą ir, penkta, jomis neviršijama tai, kas būtina jam pasiekti, t. y. yra kitų teisėtų priemonių mokėjimo prievolei įvykdyti. ESTT priimdamas sprendimą kaip vieną iš argumentų nurodė, kad bylose nagrinėjamas apribojimas mokėti eurų banknotais atrodo tinkamas ir būtinas tikslui veiksmingai surinkti rinkliavą už audiovizualines paslaugas pasiekti, nes dėl jo viešojo administravimo įstaiga gali išvengti nepagrįstos finansinės naštos, kuri kiltų atsižvelgiant į bendros procedūros, leidžiančios apmokestinamiems asmenims mokėti rinkliavą už audiovizualines paslaugas grynaisiais pinigais, įdiegimo išlaidas. Nors šioje byloje sprendžiama dėl valstybės nustatytos rinkliavos, kurią privalo sumokėti paslaugų gavėjai, įvykdymo tik negrynaisiais pinigais teisėtumo, tačiau, atsižvelgiant į ESTT argumentus dėl tokios rinkliavos mokėjimo grynaisiais pinigais patiriamos naštos, Finansų ministerijos specialistų nuomone, tokia pati finansinė našta taip pat atsirastų, jei pati valstybė pradėtų vykdyti savo įsipareigojimus grynaisiais pinigais (kasų įrengimo, išlaikymo, kasos darbuotojų darbo užmokesčio mokėjimo, grynųjų pinigų pristatymo ir inkasavimo kaštai būtų finansiškai neracionalūs, jei tokiu mokėjimo būdu naudotųsi tik mažas skaičius asmenų).“

7.7. „Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatyme nustatytas

reikalavimas atlyginti žalą, pervedant lėšas į žalą patyrusio asmens asmeninę mokėjimo sąskaitą yra privalomas, o Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatyme numatyta pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslauga suteikia galimybę gauti būtinas mokėjimo paslaugas už nedidelį atlygį.“

### ***Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos***

8. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

8.1. *Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnyje* reglamentuojama: „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“

8.2. *Viešojo administravimo įstatymo (VAĮ) reglamentuojama:*

8.2.1. *2 straipsnis* – „1. *Administracinė paslauga* – šio įstatymo nurodyta viešojo administravimo veikla, susijusi su dokumentų išdavimu ar informacijos teikimu. 2. *Administracinė procedūra* – pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant skundą apie viešojo administravimo subjekto veiksmis, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą. 3. *Administracinės procedūros sprendimas* – administracinis sprendimas, kurio priėmimu baigiama administracinė procedūra. 18. *Viešasis administravimas* – teisės aktais reglamentuota viešojo administravimo subjektų veikla, skirta teisės aktams įgyvendinti: administracinis reglamentavimas, administracinių sprendimų priėmimas, teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūra, administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas“;

8.2.2. *3 straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 4) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...] 7) *naujovių ir atvirumo* permainingoms. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip geriau spręsti problemas, išskylančias vykdant viešąjį administravimą, taip pat nuolat tobulinti savo veiklą taikydamas pažangiausius metodus, modelius, technologijas, priemones ar gerosios patirties pavyzdžius; 8) *nepiktnaudžiavimo valdžia*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų teisės aktų nustatyta, tikslų; 11) *skaidrumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjekto veikla turi būti vieša, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus; [...]“

8.3. *Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo (Įstatymas) reglamentuojama:*

8.3.1. *1 straipsnis* – „1. Šis įstatymas nustato asignavimų žalai, atsiradusiai dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimą, žalą, atsiradusios dėl neteisėto nuteisimo, neteisėto kardomojo kalinimo (suėmimo), neteisėto sulaikymo, neteisėto procesinių prievartos priemonių pritaikymo, neteisėto administracinės nuobaudos – arešto paskyrimo, atlyginimą ne teismo tvarka, Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komiteto bei kitų tarptautinių institucijų, kurių jurisdikciją ar kompetenciją spręsti dėl Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausančių asmenų teisių pažeidimų yra pripažinusi Lietuvos Respublika (toliau – tarptautinės institucijos), sprendimų vykdymą, taip pat valstybės regreso (atgręžtinio reikalavimo) teisės į žalą padariusį asmenį įgyvendinimo tvarką ir atstovavimą valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei“;

8.3.2. *2 straipsnis* – „2. Iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų asignavimų, išskyrus šio straipsnio 7 ir 8 dalyse numatytus atvejus, ***Teisingumo ministerija vykdo: 1) teismo sprendimus dėl***

*žalos, atsiradusios dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo ar teismo arba kitų valstybės valdžios institucijų neteisėtų veiksmų (aktų), atlyginimo; [...]. 6. Vykdamas šio straipsnio 2 dalyje nurodytus dokumentus, lėšos iš šio straipsnio 1 dalyje numatytų asignavimų pervedamos į žalą patyrusio asmens asmeninę mokėjimo sąskaitą. Jeigu žalą patyręs asmuo yra suimtas ar atlieka laisvės atėmimo bausmę, lėšos gali būti pervedamos į laisvės atėmimo vietos įstaigos administruojamą šio asmens asmeninę sąskaitą. Dėl šio straipsnio 2 dalyje nurodytų dokumentų priverstinio vykdymo asmuo gali kreiptis, jeigu Teisingumo ministerija pagal asmens prašymą lėšas pervesti į jo asmeninę mokėjimo sąskaitą arba laisvės atėmimo vietos įstaigos administruojamą jo asmeninę sąskaitą šių dokumentų neįvykdė per šio straipsnio 3, 4 ir 5 dalyse nustatytus terminus.“*

8.4. *Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintose Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse (toliau vadinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės) (2017-11-15 nutarimo Nr. 93 redakcija, galiojanti nuo 2017-11-23) nustatyta:*

*„35. Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys. 36. Prašymą nagrinėjusi institucija, pati pastebėjusi ar gavusi pagrįstą asmens kreipimąsi dėl atsakyme esančių spausdinimo, skaičiavimo ar faktinių duomenų klaidų, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo klaidos paaiškėjimo arba asmens kreipimosi dienos jas ištaiso ir pateikia asmeniui ištaisytą atsakymą arba praneša jam, kodėl klaidos nebuvo taisomos. 37. Į skundus atsakoma laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytos tvarkos. 38. Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia.“*

8.5. *Vyriausybės 1998 m. liepos 09 d. nutarimu Nr. 851 (aktuali redakcija nuo 2020-04-01) patvirtintuose Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatuose (Nuostatai) reglamentuojama:*

*„8. Teisingumo ministerija, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: [...] 8.26. teisės aktų nustatyta tvarka nagrinėja prašymus atlyginti ne teismo tvarka žalą, atsiradusią dėl neteisėto nuteisimo, neteisėto procesinių prievartos priemonių pritaikymo, neteisėto administracinės nuobaudos – arešto – paskyrimo, sudaro ir vykdo taikos sutartis; 8.27. teisės aktų nustatyta tvarka nagrinėja prašymus kompensuoti smurtiniais nusikaltimais padarytą žalą, priima ir vykdo sprendimus dėl smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo, administruoja Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą; 8.28. teisės aktų nustatytais atvejais atstovauja valstybei civilinėse ir administracinėse bylose dėl žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo fiziniams ir juridiniams asmenims; 8.29. vykdo teismų sprendimus ir taikos sutartis dėl žalos, atsiradusios dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo ar teismo arba kitų valstybės institucijų neteisėtų veiksmų (aktų), atlyginimo, Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus dėl žalos atlyginimo ir kitus dokumentus įstatymų nustatytais atvejais; [...].“*



### *Tyrimui reikšminga teismų praktika*

#### 9. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (LVAT) praktika:

9.1. „Teisėjų kolegija [...] pastebi, jog valdžios institucijų sistema yra sukurta taip, kad kiekviena institucija turi jos paskirtį atitinkančias priskirtas funkcijas, kompetenciją, kurių privalo laikytis. Pagal VAI viešojo administravimo subjektai savo veikloje, be kita ko, privalo vadovautis įstatymo viršenybės principu, reiškiančiu, kad šių subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti įstatymuose, bei nepiktnaudžiavimo valdžia principu, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint įstatymų suteiktų reikiamų įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų nustatyta, tikslų (3 straipsnio 1, 4 punktai). Pagal **viešojoje teisėje veikiančių teisėtumo principą viešojo administravimo subjektai privalo veikti tik įstatymo jiems suteiktų įgaliojimų ribose**, o veikimas viršijant kompetencijos ribas (*ultra vires*) yra pagrindas viešojo administravimo subjekto aktą pripažinti neteisėtu (LVAT 2009 m. lapkričio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-906/2009, 2010 m. spalio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A756-1229/2010)“;

9.2. „ABTĮ [Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas] 5 straipsnio 1 dalis nustato, kad kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė ar įstatymų saugomas interesas. Šio straipsnio 3 dalies 1 punkte įtvirtinta, jog teismas imasi nagrinėti administracinę bylą pagal asmens arba jo atstovo, kuris kreipiasi, kad būtų apginta jo teisė arba įstatymų saugomas interesas, skundą ar prašymą. Vadovaujantis šiomis teisės normomis, darytina išvada, kad administraciniams teismams priskirta nagrinėti administracines bylas dėl viešojo administravimo subjektų priimtų teisės aktų, taip pat veiksmų (neveikimo), darančių įtaką asmenų teisėms ar įstatymų saugomiems interesams, teisėtumo (LVAT 2008 m. rugsėjo 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS525-540/2008; 2012 m. sausio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS756-868/2011)“;

9.3. „[...] atsakovas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė pareiškėjui tinkamą atsakymą, o tai, kad pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatų. [...]“ (LVAT 2016-02-22 nutartis administracinėje byloje Nr. A-U50-520/2016).

### *Tyrimo išvados*

10. Atsižvelgus į nustatytas aplinkybes bei teisinį reglamentavimą, pažymėtina:

10.1. vadovaujantis Įstatymu (pažymos 8.3 punktas) ir Nuostatais (pažymos 8.5 punktas), Ministerija vykdo teismų sprendimus ir taikos sutartis dėl žalos, atsiradusios dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo ar teismo arba kitų valstybės institucijų neteisėtų veiksmų (aktų), atlyginimo, Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus dėl žalos atlyginimo ir kitus dokumentus įstatymų nustatytais atvejais; lėšos iš Įstatyme numatytų asignavimų **pervedamos į žalą patyrusio asmens asmeninę mokėjimo sąskaitą**. Taigi, aptariamam atveju galiojantis reglamentavimas nenumato galimybės mokėti kitais būdais.

10.2. Finansų ministerija pateikė motyvuotą nuomonę (pažymos 7 punktas):

10.2.1. atsiskaitymams dėl žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, yra taikoma specialioji norma, numatyta Įstatyme. Šio Įstatymo 2 straipsnyje nustatyta, kad atsiskaitymai dėl žalos atlyginimo yra vykdomi **tik pervedant lėšas į asmens asmeninę mokėjimo sąskaitą, t. y. negrynaisiais pinigais**;

10.2.2. valstybei vykdant savo laikinus įsipareigojimus grynaisiais pinigais nedidelei grupei asmenų, atsirastų finansiškai neracionalūs kaštai (kasų įrengimo, išlaikymo, kasos darbuotojų darbo užmokesčio mokėjimo, grynųjų pinigų pristatymo ir inkasavimo kaštai). Nustačius, kad lėšos pervedamos į asmens asmeninę sąskaitą, viešojo administravimo institucija (Ministerija) išvengia šios nepagrįstos finansinės naštos (visų mokesčių mokėtojų sąskaita);

10.2.3. bankai ir kredito unijos privalo suteikti galimybę visų būtinausių mokėjimo paslaugų krepšelį gauti už ne didesnę kainą kaip 1,45 Eur, nepasiturintiems gyventojams – 0,72 Eur per mėnesį. Pareiškėjas gali laisvai pasirinkti naudotis pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugų krepšeliu. Karantino metu buvo sudarytos sąlygos gauti finansines paslaugas, bankai karantino metu sudarė galimybę su naujais klientais sudaryti sutartis ne tik fiziškai atvykus klientui į banką, bet ir nuotoliniu būdu ir kt.;

10.3. galiojantis teisinis reguliavimas (lėšų pervedimas į asmeninę žalą patyrusio asmens mokėjimo sąskaitą), užtikrina nuo nusikaltimų nukentėjusių asmenų ir kitų kreditorių teisėtų interesų ir lūkesčių apsaugą, t. y. užkertamas kelias vengimui įvykdyti turimas pinigines prievoles;

10.4. nagrinėjamu atveju Ministerija, gavusi Pareiškėjo Prašymą ir Skundą (pažymos 2, 6 punktai), juos išnaginėjo Įstatyme nustatyta tvarka ir pateikė Pareiškėjui motyvuotus atsakymus, išaiškino Įstatymo nuostatas, prašė Pareiškėjo nurodyti asmeninės mokėjimo sąskaitos rekvizitus, pateikti asmeninės mokėjimo sąskaitos turėjimą patvirtinančius dokumentus (finansų įstaigos sąskaitos sutarties kopiją arba pažymą iš finansų įstaigos apie Pareiškėjo vardu atidarytą sąskaitą ir jos numerį, ar kitus duomenis), nes to neatlikus, „Teisingumo ministerija negalės įvykdyti prašymo“, teisės aktuose nustatyta tvarka išaiškino atsakymo apskundimo tvarką. Pažymėtina, kad nagrinėjamu laikotarpiu Pareiškėjas nepateikė informacijos apie asmeninės sąskaitos turėjimą, taigi Ministerija negalėjo įvykdyti teismo sprendimo.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nors Ministerija ir yra Įstatyme numatytų asignavimų valdytoja, tačiau ji neatlieka jokių finansinių operacijų grynaisiais pinigais, pavedimus atlieka Nacionalinis bendrųjų funkcijų centras. Teisingumo ministerija neturi praktinių galimybių dirbti su grynaisiais pinigais, be to, tai būtų papildomi finansiškai neracionalūs kaštai.

11. LVAT 2016-02-22 administracinėje byloje Nr. A-1150-520/2016 (cituojama ir kitose bylose) yra konstatavęs:

„atsakovas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė pareiškėjui tinkamą atsakymą, o tai, kad *pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatų.*“

Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad:

- 1) Ministerija, vadovaudamasi galiojančių teisės aktų nuostatomis, tinkamai išnaginėjo Prašymą ir Skundą, pagal kompetenciją pateikė Pareiškėjui prašomą informaciją, paaiškinimus;
- 2) Pareiškėjas nebuvo aktyvus, nagrinėjamu laikotarpiu nesiėmė veiksmų atsidaryti asmeninę sąskaitą, t. y. nevykdė Įstatymo nuostatų (Ministerija jas paaiškino). Taigi, dėl šios priežasties Ministerija negalėjo įvykdyti teismo sprendimo, t. y. pervesti priteistą pinigų sumą.

Seimo kontrolierius Ministerijos pareigūnų veiksmuose biurokratizmo nenustatė. Taigi, Pareiškėjo skundas atmestinas.

12. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys ir į tai, kad:

12.1. Seimo kontrolieriai nenagrinėja ginčų tarp asmens ir valstybės institucijos, įstaigos. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 5 straipsnio 1 dalimi, kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

Pareiškėjas Ministerijos pareigūnų veiksmus arba neveikimą, susijusius su informacijos teikimu / neteikimu, administracinių sprendimų priėmimu / nepriėmimu, turi teisę apskusti Lietuvos administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka, jeigu išvelgia, kad tokia Ministerijos pareigūnų veikla galimai pažeidė tam tikrą Pareiškėjo teisę ar įstatymų saugomą interesą;

12.2. vadovaujantis Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 8 straipsniu, savivaldybės institucija organizuoja ir (ar) teikia pirminę teisinę pagalbą.

**SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS**

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia

X skundą dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) atmesti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas